

Гуторова А.О.,
*студентка 6 курсу, 7 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ПРАВОВА ПРИРОДА ДЕТЕРМІНАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Ключові слова: детермінанти, запобігання злочинності, злочини проти громадської безпеки.

Анотація: У тезах розглянуті детермінанти злочинів проти громадської безпеки. Визначено основні фактори соціального середовища, що формують особу злочинця.

Аннотация: В тезисах рассмотрены детерминанты преступлений против общественной безопасности. Определены основные факторы социальной среды, формирующие личность преступника.

Ключевые слова: детерминанты, предупреждение преступности, преступления против общественной безопасности.

Summary: The abstracts examine the determinants of crimes against public safety. The main factors of the social environment that form the personality of the criminal are determined.

Key words: determinants, crime prevention, crimes against public safety.

На сучасному етапі розвитку суспільства, який безпосередньо пов'язаний із процесом державотворення, головним напрямом діяльності держави у сфері охорони прав і свобод людини та громадянина, їх інтересів є протидія злочинності, що впливає на затримання процесу розповсюдження злочинності. Підтвердженням політики протидії злочинності є Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії боротьби з організованою злочинністю» № 1126-від 16 вересня 2020 р., метою якої є формування державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю шляхом запровадження міжнародних стандартів.

Теоретичним підґрунтям цього дослідження стали праці: Б. М. Головікіна, В. В. Голіна, Л. М. Давиденко, І.М. Даньшин, А.П. Закалюки, А. Ф. Зелінського, О. М. Костенко, Н. Ф. Кузнецової, В.Л. Соколовського, О. О. Харкевич та ін.

Основною метою даної наукової розвідки є дослідження детермінантів злочинів проти громадської безпеки. Детермінізм — це філософське вчення про універсальний взаємозв'язок і взаємозумовленість предметів, явищ і процесів природи та суспільства. Навколишня дійсність надзвичайно різноманітна. У суспільстві і природі явища, процеси й події виникають, існують та змінюються внаслідок співвідношення, взаємозв'язку їхніх сутнісних ознак і властивостей, а також взаємодії з іншими об'єктами матеріального й духовного світу [1; 274].

Н. Ф. Кузнецова визначає поняття детермінації як сукупність причин та умов, які формують особистість злочинця [4; 11], а А.П. Закалюк — всю сукупність явищ, процесів, фактів, проявів, з якими пов'язана злочинність та якими вона обумовлена [2; 185].

Отож, якщо узагальнити думку вчених, можна зробити висновок, що детермінація — процес взаємодії різнорідних соціальних та природничих детермінантів, що має своїм наслідком існування злочинності, її систематичне відтворення, появу нових її різновидів, форм прояву, негативних зміни у стані.

Останніми роками злочинність характеризується появою нових для країни детермінантів, пов'язаних із психологічною атмосферою в суспільстві, а саме жорстокості і насильства.

На формування особи злочинця, що вчинює злочини проти громадської безпеки, а саме на формування мотивації та криміногенне формування особистості, впливає ряд основних чинників: вплив макро- і мікро- середовища на конкретного суб'єкта, негативний вплив сімейного виховання, негативний вплив навколишнього оточення, недоліки шкільного, побутового виховання, психологічний вплив засобів масової інформації тощо.

Форма кризових явищ соціального характеру еволюціонує відповідно до стану напруженості соціально конфлікту від звичайних, у межах дозволеного правовими та моральними нормами, соціальних дій протестного характеру (мітинги, страйки, марші протесту тощо) до екстремістської та терористичної діяльності.

Разом з суспільством на людину в цілому впливають і різні індивідуальні обставини її життя: колектив, в якому вона навчається або працює, сім'я, друзі, сусіди. Соціалізація індивіда, починаючи з його сімейного виховання, проходить крізь усе життя, проте

найінтенсивніше вона протікає в підлітковому та юнацькому віці, коли людина шукає, визначає і затверджує своє місце в системі суспільних відносин [3; 205].

До криміногенно-значущих внутрішньо-сімейних суперечностей відносяться: аморальні відносини між батьками; порушення етичної цілісності відносин між батьками й дітьми; відсутність єдності в етичній спрямованості дітей, так само така суперечність як потреба дитини в емоційному теплі та відмова йому в цьому. Одним із чинників негативного сімейного впливу на формування особи злочинця, у тому числі особи, що вчинює злочини проти громадської безпеки, є насильство в сім'ї. Із збільшенням віку дитини вплив сім'ї на нього помітно зменшується. Далі спрацьовує одна з наступних закономірностей: відбувається посилення впливу з боку школи або неформальної групи однолітків.

На формування особи злочинця, що вчинює злочини проти громадської безпеки, впливає негативний вплив найближчого побутового оточення, який нині є домінуючим фактором, і сприяє антисоціалізації осіб, формує в них уявлення про допустимість злочинних дій певного типу. Особливу роль у формуванні злочинної мотивації сприяє беззаконня та всюдозволеність, депресивні настрої у суспільстві та традиційна агресивність [5; 91].

Одним із чинників, що детермінують злочини проти громадської безпеки, є вплив засобів масової інформації на формування негативних соціально-психологічних властивостей особи злочинців.

Як зазначив І.М. Даньшин, засоби масової інформації широко пропагують жорстокість, культ сили, порнографію, цинізм, вандалізм. Транслюються різноманітні низькопробні телепрограми ... Все це здійснює, в першу чергу на молодь, провокуючий вплив, дезорієнтує її при виборі відповідних ліній поведінки у повсякденному житті [4; 77].

Таким чином, дослідивши детермінанти злочинів проти громадської безпеки, можна сказати, що їх загалом продукують фактори зовнішнього середовища, які наряду з прогалинами у роботі органів внутрішніх справ у сукупному ефекті спричиняють не тільки розростання, але й процвітання злочинності, що становить загрозу для громадської безпеки країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головкін Б.М. Про детермінацію злочинності // Часопис Київського університету права. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – 2020. – № 1. С. 274-280. URL: http://kul.kiev.ua/images//A/Chasopis/CHAS20_1.pdf
2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : [у 3 кн.] / А. П. Закалюк. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2017. – Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – С. 184–189.
3. Кириченко О. В. Умови, які впливають на формування особи злочинця, що вчинює злочини проти громадської безпеки / О. В. Кириченко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2016. - № 4. - С. 199-207
4. Кузнецова Н. Ф. Проблемы криминологической детерминации / Н. Ф. Кузнецова. – К.: Юрид. лит., 1984. – С. 11–12.
5. Плужник О. І. Бандитизм: кримінально-правова характеристика / О. І. Плужник // Південноукраїнський правничий часопис. - 2019. - № 4. - С. 90-93.
6. Головкін Б. М., Новіков О. В. Деякі проблеми участі громадськості у запобіганні корупції// Матеріали наукової конференції за результатами роботи фахівців Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса Національної академії правових наук України за фундаментальними темами у 2018 р. (м. Харків, 26 берез. 2019 р.) Харків: Право, 2019. С. 103–106.
7. Даньшин І. М. Детермінація злочинності неповнолітніх / І. М. Даньшин // Питання боротьби зі злочинністю: Збірник наукових праць. – Х.: «Право», 2018. – № 8. – С. 75-78.
Науковий керівник: д.ю.н., проф. Таволжанський О.В